

Finansutskottets betänkande 2019/20:FiU62

Extra ändringsbudget för 2020 – Ersättning till riskgrupper, kapitalinsatser i statligt ägda företag och andra åtgärder med anledning av coronaviruset

Sammanfattning

Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag. I propositionen föreslår regeringen ytterligare ändringar i statens budget för 2020 för att omhänderta effekterna i samhället av utbrottet av det nya coronaviruset som orsakar sjukdomen covid-19. Regeringen lämnar bl.a. förslag som ska möjliggöra ersättningar till riskgrupper för covid-19. Regeringen avser att besluta om tillfälliga förordningar med bestämmelser om förmånen sjukpenning i förebyggande syfte, smittbärrapening och tillfällig föräldrapenning. Syftet är att bidra till ett ökat skydd för de individer som löper störst risk att drabbas av ett särskilt allvarligt sjukdomsförlopp. Propositionen innehåller också förslag till kapitalinsatser i vissa statligt ägda företag (SAS AB, Swedavia AB och Lernia AB), bidrag till regional kulturverksamhet och infrastrukturinsatser med koppling till det pågående utbrottet av covid-19.

När det gäller Arlandas framtid vill utskottet i ljuset av den senaste tidens motstridiga besked från regeringen framhålla att det är avgörande för vår konkurrenskraft att vi har goda flygförbindelser inom och utom landet. Fortsatt utbyggnad av Arlanda är viktigt för jobb och tillväxt i hela Sverige. Utskottet vill således framhålla vikten av att Arlandas fortsatta utveckling inte stoppas genom politiska beslut. Detta bör riksdagen tillkännage för regeringen. Två motionsyrkanden tillstyrks därmed delvis. Övriga motionsyrkanden avstyrks.

Mot bakgrund av information om förlängd sjukpenning bör anslaget 1:1 Sjukpenning och rehabilitering m.m. inom utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning ökas med 200 miljoner kronor

utöver regeringens förslag, och ramen för utgiftsområdet således öka med 200 miljoner kronor utöver regeringens förslag.

Utskottets förslag innebär att anvisade medel ökar med 16,5 miljarder kronor 2020. Ökningen hänförs i huvudsak till ersättning för riskgrupper och kapitaltillskott till statligt ägda företag. Statens finansiella sparande beräknas försämrats med 16,4 miljarder kronor.

Utskottet föreslår att ärendet avgörs trots att det har varit tillgängligt kortare tid än två vardagar före den dag då det behandlades.

I betänkandet finns två reservationer (S, MP, V) och tre särskilda yttranden (M, SD, KD).

Behandlade förslag

Proposition 2019/20:187 Extra ändringsbudget för 2020 – Ersättning till riskgrupper, kapitalinsatser i statligt ägda företag och andra åtgärder med anledning av coronaviruset.

Nio yrkanden i följdmotioner.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	4
Redogörelse för ärendet	6
Ärendet och dess beredning.....	6
Skäl för ändringar i statens budget och förkortad motionstid	6
Utskottets överväganden.....	8
Extra ändringsbudget för 2020 – Ersättning till riskgrupper, kapitalinsatser i statligt ägda företag och andra åtgärder med anledning av coronaviruset.....	8
Reservationer	19
1. Extra ändringsbudget för 2020 – Ersättning till riskgrupper, kapitalinsatser i statligt ägda företag och andra åtgärder med anledning av coronaviruset (S, MP)	19
2. Extra ändringsbudget för 2020 – Ersättning till riskgrupper, kapitalinsatser i statligt ägda företag och andra åtgärder med anledning av coronaviruset (V)	20
Särskilda yttranden	22
1. Extra ändringsbudget för 2020 – Ersättning till riskgrupper, kapitalinsatser i statligt ägda företag och andra åtgärder med anledning av coronaviruset (M).....	22
2. Extra ändringsbudget för 2020 – Ersättning till riskgrupper, kapitalinsatser i statligt ägda företag och andra åtgärder med anledning av coronaviruset (SD)	23
3. Extra ändringsbudget för 2020 – Ersättning till riskgrupper, kapitalinsatser i statligt ägda företag och andra åtgärder med anledning av coronaviruset (KD).....	23
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	24
Propositionen	24
Följdmotionerna	25
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens förslag till ändrade utgiftsramar och ändrade och nya anslag 2020	26
<i>Bilaga 3</i>	
Utskottets förslag till ändrade utgiftsramar och ändrade och nya anslag 2020	27

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Extra ändringsbudget för 2020 – Ersättning till riskgrupper, kapitalinsatser i statligt ägda företag och andra åtgärder med anledning av coronaviruset

Ändrade ramar för utgiftsområden och ändrade och nya anslag

Riksdagen godkänner ändrade ramar för utgiftsområden och anvisar ändrade och nya anslag enligt utskottets förslag i bilaga 3.

Därmed bifaller riksdagen delvis proposition 2019/20:187 punkt 8 och avslår motionerna

2019/20:3647 av Jakob Forssmed m.fl. (KD) och

2019/20:3648 av Elisabeth Svantesson m.fl. (M) yrkande 1.

Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg

Riksdagen

a) bemyndigar regeringen att under 2020 som beredskapsinvestering ingå avtal om vaccin mot covid-19,

b) bemyndigar regeringen att för 2020 besluta att Folkhälsomyndigheten får ta upp lån i Riksgäldskontoret för beredskapsinvesteringar som inklusive tidigare upplåning uppgår till högst 2 000 000 000 kronor.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2019/20:187 punkterna 1 och 2 samt avslår motion

2019/20:3648 av Elisabeth Svantesson m.fl. (M) yrkande 2.

Utgiftsområde 22 Kommunikationer

Riksdagen godkänner den föreslagna användningen av anslaget 1:6 Ersättning avseende icke statliga flygplatser inom utgiftsområde 22 Kommunikationer.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2019/20:187 punkt 3 och avslår motion

2019/20:3646 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 3.

Utgiftsområde 24 Näringsliv

Riksdagen

a) bemyndigar regeringen att under 2020 för anslaget 1:17 Kapitalinsatser i statliga ägda företag för statens räkning förvärva aktier eller andelar eller vidta andra liknande åtgärder som syftar till att rekapitalisera SAS AB med ett belopp om högst 5 000 000 000 kronor och inom denna ram öka statens röst- och ägarandel i bolaget,

b) bemyndigar regeringen att vidta de övriga åtgärder som är nödvändiga för att möjliggöra statens deltagande i en rekapitalisering av SAS AB,

c) bemyndigar regeringen att under 2020 för anslaget 1:17 Kapitalinsatser i statliga ägda företag inom utgiftsområde 24 Näringsliv besluta om kapitaltillskott på högst 3 150 000 000 kronor till Swedavia AB,

d) bemyndigar regeringen att under 2020 för anslaget 1:17 Kapitalinsatser i statliga ägda företag inom utgiftsområde 24 Näringsliv besluta om kapitaltillskott på högst 150 000 000 kronor till Lernia AB,

e) ställer sig bakom det som utskottet anför om Arlandas framtid och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2019/20:187 punkterna 4–7, bifaller delvis motionerna

2019/20:3645 av Oscar Sjöstedt m.fl. (SD) yrkande 2 och

2019/20:3648 av Elisabeth Svantesson m.fl. (M) yrkande 3 och

avslår motionerna

2019/20:3645 av Oscar Sjöstedt m.fl. (SD) yrkande 1 och

2019/20:3646 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 1 och 2.

Reservation 1 (S, MP)

Reservation 2 (V)

Utskottet föreslår att ärendet avgörs trots att det har varit tillgängligt kortare tid än två vardagar före den dag då det behandlas.

Stockholm den 22 juni 2020

På finansutskottets vägnar

Fredrik Olovsson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Fredrik Olovsson (S), Elisabeth Svantesson (M), Gunilla Carlsson (S), Edward Riedl (M), Oscar Sjöstedt (SD), Adnan Dibrani (S), Emil Källström (C), Ulla Andersson (V), Jan Ericson (M), Dennis Dioukarev (SD), Jakob Forssmed (KD), Ingemar Nilsson (S), Mats Persson (L), Charlotte Quensel (SD), Karolina Skog (MP), Mattias Karlsson i Luleå (M) och Fredrik Stenberg (S).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlas regeringens proposition 2019/20:187 Extra ändringsbudget för 2020 – Ersättning till riskgrupper, kapitalinsatser i statligt ägda företag och andra åtgärder med anledning av coronaviruset. I propositionen föreslår regeringen ytterligare ändringar i statens budget för 2020 för att omhänderta effekterna i samhället av utbrottet av det nya coronaviruset som orsakar sjukdomen covid-19. Regeringen lämnar bl.a. förslag som ska möjliggöra ersättningar till riskgrupper för covid-19. Regeringen avser att besluta om tillfälliga förordningar med bestämmelser om förmånen sjukpenning i förebyggande syfte, smittbärappenning och tillfällig föräldrapenning. Syftet är att bidra till ett ökat skydd för de individer som löper störst risk att drabbas av ett särskilt allvarligt sjukdomsförlopp.

Propositionen innehåller också förslag till kapitalinsatser i vissa statligt ägda företag, bidrag till regional kulturverksamhet och infrastrukturinsatser med koppling till det pågående utbrottet av covid-19.

Regeringens förslag medför att anvisade medel ökar med 16,3 miljarder kronor 2020. Ökningen hänförs i huvudsak till ersättning till riskgrupper och kapitaltillskott till statligt ägda företag. Statens finansiella sparande beräknas enligt propositionen försämrats med 16,2 miljarder kronor.

Det har väckts fyra följdmotioner.

Regeringens och motionärernas förslag till riksdagsbeslut återges i bilaga 1. Regeringens förslag till ändrade utgiftsramar och ändrade och nya anslag för 2020 finns i bilaga 2. I bilaga 3 finns utskottets förslag till ändrade utgiftsramar och ändrade och nya anslag för 2020.

Utskottet har till följd av den korta beredningstiden inte gett andra utskott tillfälle att yttra sig.

Skäl för ändringar i statens budget och förkortad motionstid

Enligt riksdagsordningen får regeringen vid högst två tillfällen lämna en proposition med förslag till ändringar i statens budget för det löpande budgetåret (9 kap. 6 § första stycket). En sådan proposition lämnas i anslutning till budgetpropositionen eller den ekonomiska vårpropositionen (tilläggsbestämmelse 9.6.1). Förslag till ändringar i budgeten får dock lämnas vid andra tillfällen om regeringen anser att det finns särskilda skäl (9 kap. 6 § andra stycket).

Spridningen av det nya coronaviruset som orsakar sjukdomen covid-19 har under kort tid fått mycket stora konsekvenser för samhället och den ekonomiska tillväxten. Regeringen har därför vid åtta tillfällen under våren 2020 lämnat extra propositioner med förslag till ändringar i budgeten för 2020. Propositionerna har avsett

- kreditgarantier till flygföretag (prop. 2019/20:136, bet. 2019/20:FiU52, rskr. 2019/20:188),
- ett stort antal åtgärder på inkomst- och utgiftssidan för att omhänderta effekterna i samhället av spridningen av viruset (prop. 2019/20:132, bet. 2019/20:FiU51, rskr. 2019/20:199–202),
- kreditgarantier för lån till företag (prop. 2019/20:142, bet. 2019/20:FiU54, rskr. 2019/20:195),
- åtgärder på skatteområdet (prop. 2019/20:151, bet. 2019/20:FiU55, rskr. 2019/20:204),
- förändringar av arbetslöshetsförsäkringen och reglerna om studiestöd (prop. 2019/20:146, bet. 2019/20:FiU56, rskr. 2019/20:207–212),
- ytterligare åtgärder på bl.a. skatteområdet (prop. 2019/20:166, bet. 2019/20:FiU59, rskr. 2019/20:276–279),
- ytterligare stöd till hälso- och sjukvården och utbildningsinsatser (prop. 2019/20:167, bet. 2019/20:FiU60, rskr. 2019/20:293–299),
- förstärkt stöd till välfärd och företag, insatser mot smittspridning och andra åtgärder med anledning av coronaviruset (prop. 2019/20:181, bet. 2019/20:FiU61, rskr. 2019/20:351–353).

Det nya coronaviruset bedöms även fortsättningsvis få betydande konsekvenser för samhället och den ekonomiska tillväxten. Det finns därför anledning att vidta ytterligare åtgärder, bl.a. lämna ersättning till personer som tillhör riskgrupper för covid-19 och som inte kan arbeta hemifrån, göra kapitalinsatser i vissa statligt ägda företag samt genomföra vissa infrastrukturinsatser. Dessa åtgärder bör vidtas så snart som möjligt. Regeringen anser därför att det finns särskilda skäl för att lämna ytterligare förslag till ändringar i statens budget för 2020. Regeringen anser vidare mot bakgrund av vad som ovan anförts att det finns synnerliga skäl för riksdagen att besluta om förkortad motionstid. Regeringen föreslår därför att motionstiden förkortas till två dagar.

Enligt 9 kap. 13 § riksdagsordningen får riksdagen, om en proposition måste behandlas skyndsamt, på förslag av regeringen besluta om kortare motionstid om det finns synnerliga skäl. Propositionen överlämnades till riksdagen den 15 juni 2020. Vid bordläggningen av propositionen samma dag beslutade riksdagen, i enlighet med regeringens förslag, att förkorta motionstiden till två dagar. Motionstiden löpte således ut den 17 juni. Propositionen hänvisades till finansutskottet den 16 juni 2020.

Ändringar i statens budget beslutas genom ett enda beslut. Endast om ändringarna är mycket omfattande får beslut fattas i två steg (11 kap. 18 § riksdagsordningen).

Utskottets överväganden

Extra ändringsbudget för 2020 – Ersättning till riskgrupper, kapitalinsatser i statligt ägda företag och andra åtgärder med anledning av coronaviruset

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen ställer sig bakom propositionens förslag. Vidare ökas anslaget 1:1 Sjukpenning och rehabilitering m.m. inom utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning med 200 miljoner kronor utöver regeringens förslag. Nivåerna på ramar och anslag som påverkas av beslut som riksdagen fattat på förslag av regeringen efter att den aktuella propositionen lades fram anpassas i enlighet med riksdagens beslut. Sammantaget ökar anvisade medel med 16,5 miljarder kronor 2020.

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2020 som beredskapsinvestering ingå avtal om vaccin mot covid-19.

Anslaget 1:6 Ersättning avseende icke statliga flygplatser inom utgiftsområde 22 Kommunikationer får även användas för utgifter för att finansiera delar av driftunderskott vid kommunala och privata flygplatser som inte trafikeras av flyglinjer som upphandlas av staten och som 2019 fick statligt driftsstöd.

Riksdagen bemyndigar regeringen att göra vissa kapitalinsatser i SAS AB, Swedavia AB och Lernia AB.

Riksdagen ställer sig bakom vad utskottet anför om Arlandas framtid och tillkännager detta för regeringen. Därmed bifalls två motionsyrkanden delvis. Övriga motioner avslås.

Jämför reservation 1 (S, MP) och 2 (V) samt särskilt yttrande 1 (M), 2 (SD) och 3 (KD).

Propositionen

Ändringar i statens budget för 2020

Ändringarna i statens budget är föranledda av åtgärder som regeringen avser att vidta för att bekämpa virusutbrottet och begränsa dess följdverkningar.

Regeringen föreslår att riksdagen godkänner ändrade utgiftsramar för utgiftsområden och ändrade och nya anslag enligt tabellen i bilaga 2 i detta betänkande. Sammanlagt innebär förslaget att de anvisade medlen ökar med 16,3 miljarder kronor för 2020. Som framgår av propositionen har flera av de nu aktuella anslagen ändrats i och med tidigare ändringsbudgetar under 2020.

Regeringen föreslår att ramen för *utgiftsområde 5 Internationell samverkan* ökar med 2 miljoner kronor, och att anslaget 1:5 Inspektionen för strategiska

produkter ökar med samma belopp. Bakgrunden är att regeringen har gett Inspektionen för strategiska produkter (ISP) uppdraget att vara Sveriges kontaktpunkt för genomförandet av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/452 av den 19 mars 2019 om upprättande av en ram för granskning av utländska direktinvesteringar i unionen. Anslaget 1:5 Inspektionen för strategiska produkter föreslås öka med 2 miljoner kronor. Från och med 2021 beräknas utgifterna öka med 4 miljoner kronor.

Regeringen föreslår att ramen för *utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg* ökar med 145 miljoner kronor, och att anslaget 1:6 Bidrag till folkhälsa och sjukvård ökar med samma belopp. På grund av spridningen av covid-19 har efterfrågan på flygambulanstransporter förändrats. Det har både inneburit att nya krav ställs på att transporter ska vara anpassade för patienter som har insjuknat i covid-19 och att efterfrågan på vissa andra flygambulanstransporter har minskat. Under sommaren 2020 förväntas dessutom ett ökat resande inom landet, vilket kan medföra ett ökat behov av flygambulanstransporter till olika vårdplatser. För att säkra att det på nationell nivå finns en tillräcklig tillgång till sådana transporter behöver ytterligare medel tillföras. Anslaget bör därför ökas med 75 miljoner kronor. Vidare påminner regeringen om att den enligt 2 kap. 5 a § socialförsäkringsbalken kan, vid extraordinära händelser i fredstid, meddela föreskrifter om undantag från bestämmelserna om bl.a. smittbärarsättning i 46 kap. samma balk. Regeringen avser att besluta om en tillfällig förordning med bestämmelser om smittbärräddning till vissa närstående, för att bidra till ett ökat skydd för de individer som är 18 år eller äldre och som löper störst risk att drabbas av ett särskilt allvarligt sjukdomsförlopp vid insjuknande i covid-19. Den tillfälligt utvidgade rätten till smittbärräddning ska kunna lämnas i högst 90 dagar. Kostnaderna för smittbärräddning bedöms öka med anledning av den nya förordningen. Anslaget bör därför ökas med 70 miljoner kronor. Sammantaget bör därmed anslaget ökas med 145 miljoner kronor. De nya bestämmelserna om smittbärräddning är en del av de åtgärder som regeringen avser att vidta i enlighet med riksdagens tillkännagivande om att regeringen snarast bör återkomma med ett förslag som säkerställer att personer som ingår i riskgrupper under en begränsad tid ges ett effektivt skydd genom socialförsäkringssystemet, utan att en ökad administrativ börda uppstår på sjukvården, med möjligheter till kontroll och en effektiv administration (bet. 2019/20:SoU21, rskr. 2019/20:215). Tillkännagivandet är ännu inte slutbehandlat.

Vidare föreslår regeringen att den bemyndigas att under 2020 som beredskapsinvestering ingå avtal om vaccin mot covid-19. Eventuella förköpsavtal bedöms vara förenade med utgifter redan innan det finns godkända vacciner. Utgifter för avtal med vaccintvecklare bör finansieras från Folkhälsomyndighetens låneram för beredskapsinvesteringar som därför bör ökas med 1 650 miljoner kronor till 2 000 miljoner kronor. Eventuella nedskrivningar av lånen till följd av utebliven leverans av vaccin eller att

vaccin inte kommer till användning kommer att finansieras från anslaget 1:6 Bidrag till folkhälsa och sjukvård.

Regeringen föreslår att ramen för *utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning* ökar med 6 193 miljoner kronor. Enligt 2 kap. 5 a § socialförsäkringsbalken kan regeringen, vid extraordinära händelser i fredstid, meddela föreskrifter om undantag från bestämmelserna om bl.a. sjukpenning i 27 kap. samma balk. Regeringen avser att besluta om en tillfällig förordning med bestämmelser om förmånen sjukpenning i förebyggande syfte, för att bidra till ett ökat skydd för de individer som löper störst risk att drabbas av ett särskilt allvarligt sjukdomsförlopp vid insjuknande i covid-19. Den tillfälligt utvidgade rätten till förebyggande sjukpenning ska kunna lämnas i högst 90 dagar om den försäkrade inte har möjlighet att utföra sitt arbete i hemmet. Kostnaderna för sjukpenning i förebyggande syfte bedöms öka med anledning av den nya förordningen. Anslaget bör därför ökas med 5 910 miljoner kronor. Vidare anför regeringen att de förordningar med bestämmelser om tillfälligt utvidgad rätt till sjukpenning i förebyggande syfte, smittbärappenning och tillfällig föräldrapenning som beskrivs i propositionen, bedöms öka ärendevolymerna hos Försäkringskassan. Försäkringskassan behöver vidare vidta såväl utbildnings- som informationsinsatser liksom utveckla it-system för att hantera de tillfälliga förordningarna. Anslaget 2:1 Försäkringskassan bör därför ökas med 283 miljoner kronor.

Regeringen föreslår att ramen för *utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn* ökar med 40 miljoner kronor, och att anslaget 1:2 Föräldraförsäkring ökar med samma belopp. Enligt 2 kap. 5 a § socialförsäkringsbalken kan regeringen, vid extraordinära händelser i fredstid, meddela föreskrifter om undantag från bestämmelserna om bl.a. tillfällig föräldrapenning i 13 kap. samma balk. För att undvika att vissa barn som nyligen har varit allvarligt sjuka riskerar att bli smittade av det nya coronaviruset avser regeringen att besluta om en tillfällig förordning med bestämmelser om tillfällig föräldrapenning. Den tillfälligt utvidgade rätten till tillfällig föräldrapenning ska under vissa förutsättningar gälla för föräldrar till barn som nyligen har varit allvarligt sjuka. Den utvidgade rätten till tillfällig föräldrapenning ska kunna lämnas i högst 90 dagar om föräldern behöver avstå från förvärvsarbete. Kostnaderna för tillfällig föräldrapenning bedöms öka med anledning av den nya förordningen och anslaget bör därför ökas med 40 miljoner kronor.

Regeringen föreslår att ramen för *utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid* ökar med 150 miljoner kronor, och att anslaget 1:6 Bidrag till regional kulturverksamhet ökar med samma belopp. För verksamheter som får statsbidrag från anslaget utgör verksamhetsintäkter i form av bl.a. publikintäkter en betydande del av finansieringen, vid sidan av den offentliga finansieringen från staten, regioner och kommuner. Utbrottet av det nya coronaviruset har inneburit kraftigt minskade intäkter för de aktuella verksamheterna. I syfte att mildra de ekonomiska konsekvenserna för dessa verksamheter bör anslaget ökas med 150 miljoner kronor.

Regeringen föreslår att ramen för *utgiftsområde 22 Kommunikationer* ökar med 1 500 miljoner kronor. Enligt 1 § förordningen (2018:675) om miljökompensation för godstransporter på järnväg får Trafikverket, om det finns medel för ändamålet och i enlighet med bestämmelserna i förordningen, ge miljökompensation för godstransporter som utförs på järnväg i Sverige för att stärka järnvägens konkurrenskraft och bidra till en överflyttning av godstransporter från väg till järnväg. Under åren 2018 och 2019 avsattes medel för sådan miljökompensation som en insats i den nationella godstransportstrategin. Utbrottet av det nya coronaviruset innebär att efterfrågan på godstransporter på järnväg minskar. Det minskar lönsamheten för de företag som tillhandahåller sådana transporter, vilket kan leda till neddragningar i verksamheterna med följden att utbudet av godstransporter på järnväg minskar. Detta riskerar att leda till en överflyttning av godstransporter från järnväg till väg. Regeringen bedömer att en miljökompensation under 2020 kan motverka en sådan utveckling. Anslaget 1:2 Vidmakthållande av statens transportinfrastruktur bör därför ökas med 200 miljoner kronor. Införandet av en miljökompensation under 2020 förutsätter att Europeiska kommissionen godkänner stödet. Regeringen föreslår vidare att anslaget 1:6 Ersättning avseende icke statliga flygplatser ökas med 100 miljoner kronor. Utbrottet av det nya coronaviruset har inneburit att resandet på de icke statliga regionala flygplatserna i Sverige har minskat till mycket låga nivåer. Den stora majoriteten av dessa flygplatser befinner sig därför i en svår ekonomisk situation och löper en ökad risk för nedläggning. Det kan medföra att tillgängligheten till olika regioner i landet försämras och minska förutsättningarna att bedriva samhällsviktiga flygtransporter, t.ex. ambulansflyg. Regeringen anför att ersättningen till kommuner behöver ökas för att finansiera delar av driftunderskotten vid kommunala och privata flygplatser. Ersättningen ska även finansiera delar av driftunderskotten vid sådana flygplatser, som inte trafikeras av flyglinjer som upphandlas av staten. En sådan ersättning ryms inte inom nuvarande anslagsändamål, varför ändamålet behöver utvidgas.

Luftfartsverket är ett affärsverk och ensam utförare av flygtrafiktjänst i det övre lufttrummet och vid flygplatser som ägs eller kontrolleras av staten. Verksamheten finansieras genom avgifter. Till följd av utbrottet av det nya coronaviruset har den civila luftfarten minskat i en sådan omfattning att Luftfartsverket har förlorat större delen av sina intäkter. Utan kompensation för intäktsbortfall under 2020 kommer Luftfartsverket att behöva vidta sådana åtgärder att myndigheten inte skulle kunna fullgöra sitt uppdrag avseende flygtrafiktjänst. Denna tjänst är av sådan art att infrastruktur, organisation och personal behöver bibehållas för att säkerställa kapaciteten på längre sikt.

Trots minskad efterfrågan är det också väsentligt att upprätthålla tillräcklig kapacitet för att hålla svenskt lufttrum tillgängligt bl.a. för samhällsviktiga transporter. Flygtrafiktjänst är föremål för omfattande internationell reglering, både vad gäller infrastrukturen för tjänsterna och personalens behörigheter. Kostnaderna för att upprätthålla kapaciteten minskar därför inte i nämnvärd

omfattning till följd av den nuvarande volymminskningen för luftfarten. Ett analys- och anpassningsarbete pågår inom Luftfartsverket för att hantera justeringar i trafikvolym efter utbrottet av det nya coronaviruset. Sådana anpassningar har dock ingen effekt på myndighetens kostnader under 2020.

För att upprätthålla kapaciteten för flygtrafiktjänster bör intäktsbortfall ersättas i en sådan utsträckning att anpassningen av Luftfartsverkets verksamhet kan ske på ett ordnat sätt. För att ersätta bortfall bör ett nytt anslag 1:20 Tillskott till Luftfartsverket föras upp på statens budget med 900 miljoner kronor. Anslaget bör få användas till att täcka intäktsbortfall för Luftfartsverket med anledning av utbrottet av det nya coronaviruset.

Sjöfartsverket är ett affärsverk som huvudsakligen finansieras genom farleds- och lotsavgifter. Fartygstrafiken har med anledning av utbrottet av det nya coronaviruset minskat avsevärt, vilket inneburit kraftigt minskade avgiftsintäkter. Detta har fått stora negativa konsekvenser för Sjöfartsverkets ekonomi. Myndigheten har små möjligheter att på kort sikt minska utgifterna, bl.a. eftersom samtliga farleder, slussar och lotsstationer behöver vara tillgängliga dygnet runt årets alla dagar. Sjöfartsverket behöver vidare dels upprätthålla beredskapen inom sjö- och flygräddning, dels under vintersäsongen assistera fartyg genom isbelagda farvatten.

För att ersätta intäktsbortfall bör ett nytt anslag 1:21 Tillskott till Sjöfartsverket föras upp på statens budget med 300 miljoner kronor. Anslaget bör få användas till att täcka intäktsbortfall för Sjöfartsverket med anledning av utbrottet av det nya coronaviruset.

Regeringen föreslår att ramen för *utgiftsområde 24 Näringsliv* ökar med 8 300 miljoner kronor, och att anslaget 1:17 Kapitalinsatser i statliga ägda företag ökar med samma belopp. I propositionen finns förslag som rör tre bolag, SAS AB, Swedavia AB och Lernia AB.

Effekterna av den pågående spridningen av det nya coronaviruset har haft en mycket stor påverkan på SAS. På grund av de omfattande reserestriktionerna och den minskade efterfrågan på flygresor upphörde bolagets flygtrafik i princip under våren 2020. Detta har fått stora konsekvenser för bolagets likviditetsförsörjning och finansiella ställning. Efter förslag i propositionen Extra ändringsbudget för 2020 – Kreditgarantier till flygföretag med anledning av coronaviruset finns en garantiram på högst 5 miljarder kronor för lån till flygföretag (prop. 2019/20:136, bet. 2019/20:FiU52, rskr. 2019/20:188). Inom denna garantiram har Riksgäldskontoret ställt ut en kreditgaranti på 1 500 miljoner kronor till SAS. SAS har i kvartalsrapporten för det pågående brutna räkenskapsårets andra kvartal redovisat att styrelsen antagit en reviderad affärsplan med kostnadsminskningar om 4 miljarder kronor till 2022. SAS-koncernens egna kapital var negativt per den 30 april 2020, och bolaget kommer att behöva säkra ytterligare finansiering för att kunna fortsätta sin verksamhet. I SAS nuvarande situation, med det rådande läget på flygmarknaden, bedömer såväl bolagets styrelse som regeringen att en rekapitalisering av bolaget inte kan genomföras utan att svenska och danska staten deltar. På grund av SAS

nyckelroll i den svenska flyginfrastrukturen och bolagets position som en drivkraft i klimatomställningen av flygbranschen bör, enligt propositionen, svenska staten delta i en rekapitalisering av bolaget. Regeringen kan i nuläget inte bedöma hur stort svenska statens deltagande behöver bli. Det bedöms dock inte behöva överstiga 5 miljarder kronor.

Inriktningen är att ägandet även fortsättningsvis ska vara fördelat mellan svenska och danska staten samt privata investerare. De åtgärder som avses att vidtas kan dock innebära en ökning av statens röst- eller ägarandel i bolaget, vilket enligt 8 kap. 3 § första stycket budgetlagen (2011:203) kräver riksdagens bemyndigande. Syftet med statens deltagande i en rekapitalisering av SAS är inte att öka ägandet i bolaget, utan att möjliggöra dess fortlevnad. Vidare är det ett villkor i det tillfälliga ramverket för statliga kapitaltillskott som Europeiska kommissionen har fastställt med anledning av det nya coronaviruset att det finns en plan för hur statens ägande ska minska efter de stödåtgärder som vidtagits. Regeringen avser att, vid lämplig tidpunkt när marknadsförutsättningarna återigen tillåter det, minska ägandet i SAS i enlighet med riksdagens tidigare bemyndiganden.

Mot denna bakgrund bör regeringen bemyndigas att under 2020 för anslaget 1:17 Kapitalinsatser i statliga ägda företag för statens räkning förvärva aktier eller andelar eller vidta andra liknande åtgärder som syftar till att rekapitalisera SAS med ett belopp om högst 5 miljarder kronor och att inom denna ram öka statens röst- och ägarandel i bolaget. Vidare bör regeringen bemyndigas att vidta de övriga åtgärder som är nödvändiga för att möjliggöra statens deltagande i en rekapitalisering av SAS. Svenska statens deltagande i rekapitaliseringen är villkorat av att Europeiska kommissionen godkänner detta.

Vidare tas Swedavia AB (Swedavia) upp i propositionen. Det är ett statligt helägt bolag som har uppdraget att bedriva flygplatsverksamhet vid de tio flygplatser som ingår i det av regeringen beslutade nationella basutbudet av flygplatser. Bolaget har vidare i uppdrag att, inom ramen för affärsmässighet, aktivt medverka i utvecklingen av transportsektorn och bidra till att de av riksdagen beslutade transportpolitiska målen uppnås. Till följd av de omfattande reserestriktionerna med anledning av utbrottet av det nya coronaviruset har passagerartrafiken med flyg minskat till ett minimum. Det gäller även den frakt som transporteras i passagerarflygplanen. Under april 2020 var nedgången i trafiken på Swedavias flygplatser drygt 98 procent jämfört med samma period föregående år. Swedavia hade före virusutbrottet en förhållandevis stark balansräkning och god likviditet. Under rådande omständigheter urholkas dock såväl bolagets finansiella ställning som likvida medel i snabb takt. Swedavia har vidtagit en rad åtgärder för att minska kostnaderna. I princip har alla aktiviteter som inte är verksamhetskritiska avslutats. Omkring 2 100 medarbetare har korttidspermitterats och 800 medarbetare har varslats om uppsägning. Endast aktiviteter som upprätthåller nödvändig drift, och som syftar till att flygplatsverksamheten ska vara fri från utsläpp av fossil koldioxid vid utgången av 2020 genomförs. De åtgärder som

har vidtagits för att minska bolagets kostnader kan dock endast delvis möta bolagets behov av kapital.

Regeringen bedömer därför att ett kapitaltillskott är nödvändigt för att investeringar och underhåll ska kunna genomföras för att säkra ett statligt flygplatsnät med god interregional och internationell tillgänglighet, som är fortsatt attraktivt och som ger den flexibilitet som krävs efter utbrottet av det nya coronaviruset. För att säkerställa detta ses också investeringar och verksamhet över. Detta ska understödja såväl flyginfrastrukturens framtida miljömässigt och ekonomiskt hållbara förutsättningar som Swedavias finansiella genomförandeförmåga. Som en följd av pandemin gör bolaget bedömningen att investeringar kommer att ske i en väsentligt lägre takt, i annan ordning och i vissa fall ställas in. Swedavia ska verka för att ytterligare stärka sitt arbete med intermodalitet mellan transportslagen i samverkan med andra aktörer, såsom tågoperatörer. Utgångspunkten är att Swedavia ska samverka med tågoperatörer, inte konkurrera. Ett kapitaltillskott är även nödvändigt för att kapitalmarknadens förtroende för bolaget inte ska riskeras, vilket är en förutsättning för att bolaget ska få tillgång till lån.

Regeringen får enligt 8 kap. 3 § första stycket budgetlagen inte tillskjuta kapital till ett företag utan riksdagens bemyndigande. Mot denna bakgrund bör regeringen bemyndigas att under 2020 för anslaget 1:17 Kapitalinsatser i statliga ägda företag besluta om kapitaltillskott på högst 3 150 miljoner kronor till Swedavia AB. Kapitaltillskottet förutsätter att Europeiska kommissionen godkänner åtgärden.

I propositionen tas också Lernia AB (Lernia) upp. Det är ett statligt helägt bolag som bedriver kompetensförsörjning för arbetslivet med tjänster inom bemanning, vuxenutbildning, rekrytering, omställning samt stöd och matchning. Inom bemanningsverksamheten ligger fokus på förmedling av yrkesarbetare med kunder inom bl.a. svensk tillverkningsindustri samt lager och logistik. Inom utbildningsverksamheten är kunderna huvudsakligen Arbetsförmedlingen och kommuner. Verksamheten bedrivs på ca 60 orter över hela Sverige. Efter förluster de två senaste åren har Lernia en utmanande finansiell situation, som ytterligare försvåras av den pågående pandemin, vilket innebär att bolagets finansiella ställning kommer att fortsätta försvagas. Detta leder till en försämrad soliditet, och i förlängningen en risk för en kritisk likviditetssituation och obestånd. Regeringen bedömer dock att Lernia har en sund och lönsam affärsplan och att bolaget, liksom hela utbildnings- och bemanningssektorn, kommer att ha en viktig roll under de kommande åren för att möta behoven av kompetensförsörjning, omställning, rekrytering och matchning. Lernias finansiella situation bedöms därför på sikt successivt komma att förbättras. Regeringen bedömer dock att ett kapitaltillskott krävs för att undvika att en obeståndssituation uppstår dessförinnan.

Regeringen bedömer att det föreslagna kapitaltillskottet kan förväntas generera en marknadsmässig avkastning, vilket stöds av ett utlåtande från en extern rådgivare. Kapitaltillskottet bedöms därmed vara förenligt med den marknadsekonomiska investeringsprincipen och inte utgöra statligt stöd enligt

det EU-rättsliga regelverket. Regeringen bör bemyndigas att under 2020 för anslaget 1:17 Kapitalinsatser i statliga ägda företag besluta om kapitaltillskott på högst 150 miljoner kronor till Lernia AB.

Enligt 7 kap. 2 § budgetlagen ska förvärv av aktier eller andelar och annat tillskott av kapital finansieras med anslag. Förslagen om rekapitalisering av SAS AB samt kapitaltillskott till Swedavia AB och Lernia AB innebär att anslaget 1:17 Kapitalinsatser i statliga ägda företag bör ökas med 8 300 miljoner kronor.

Konsekvenser för statens budget

Regeringens förslag innebär att anvisade medel ökar med 16,3 miljarder kronor 2020. Ökningen hänförs i huvudsak till ersättning till riskgrupper och kapitaltillskott till statligt ägda företag. Utgiftsökningen ökar statens lånebehov med motsvarande belopp. Statens finansiella sparande beräknas försämrats med 16,2 miljarder kronor. Skillnaden jämfört med lånebehovet förklaras av kapitaltillskottet till Lernia, som förväntas ge en marknadsmässig avkastning.

Motioner

Elisabeth Svantesson m.fl. (M) konstaterar i kommittémotion 2019/20:3648 att det nu blir ett bemyndigande för regeringen att under 2020 som beredskapsinvestering ingå avtal om vaccin mot covid-19. Motionärerna ser fyra beståndsdelar i en svensk vaccinstrategi. För det första krävs tydlighet i ansvarsfrågorna. Det finns regler i smittskyddslagen som ger regeringen möjligheter att agera med stor handlingskraft. Den lagstiftningen bör regeringen nyttja om det behövs. Hittills har det inte skett. För det andra handlar det om att säkra tillgången till vaccin. Sverige får inte hamna sist i kön när det är dags att köpa in vaccin. För det tredje handlar det om vem som ska vaccineras. Det finns risk att det åtminstone inledningsvis kommer att råda brist på vaccin. Då krävs en prioriteringsordning för vilka grupper som först ska vaccineras. En sådan prioriteringsordning blir dock värdelös om det inte också finns en väl förberedd organisation för att snabbt distribuera vaccinet. Här måste regionernas stora erfarenhet tas tillvara. Men ytterst måste regeringen ta styråran och säkerställa att regionerna har tillräckliga resurser – eller upprätta nya strukturer om det behövs. För det fjärde handlar det om att regeringen måste vara tydlig med att kostnaderna inte ska få sätta käppar i hjulet för att få i gång storskalig vaccination.

Vidare tar motionärerna upp regeringens förslag om smittbärrpenning och anför att förslagens omfattning och därmed möjligen finansiering när det gäller vissa anhöriga till riskgrupper är ofullständigt. Motionärerna emotser därför att regeringen skyndsamt utvärderar tillskottet till anslaget 1:6 Bidrag till folkhälsa och sjukvård inom utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg i fråga om utvidgad rätt till smittbärrpenning för vissa anhöriga till riskgrupper i enlighet med regeringens egna utfästelser och i enlighet med

Socialstyrelsens underlag. Det är även viktigt att man säkerställer att förslaget om tillfällig föräldrapenning följs upp.

I frågan om kapitaltillskott till Swedavia anför motionärerna att Swedavia bör erhålla nödvändigt kapitaltillskott. Det är mycket allvarligt att regeringen varit otydlig om den fortsatta utbyggnaden av Arlanda och huruvida den är pausad till följd av det överenskomna kapitaltillskottet. Arlandas utbyggnad bör fortsätta. Regeringen bör utvärdera kapitaltillskottet till Swedavia i förhållande till Arlandas framtida utveckling.

Oscar Sjöstedt m.fl. (SD) anför i kommittémotion 2019/20:3645 att kapitaltillskottet till SAS ska syfta till att ge företaget en möjlighet att överleva på kort och lång sikt, och inte förenas med krav på utsläppsmål som har en negativ inverkan på bolagets lönsamhet. SAS AB har högre uppsatta mål på reduktion av koldioxidutsläpp än IATA (International Air Transport Association), och det är viktigare att bolaget får fortsätta det arbetet, förenat med lönsamhet, än skärpta krav på utsläppsreduktioner med ökade kostnader och framtida behov av ytterligare rekapitalisering som följd. Regeringen bör mot den här bakgrunden utvärdera rekapitaliseringen av SAS. När det gäller Swedavia är kapitaltillskottet behövligt. Motionärerna ser dock med skepsis på att de två projekten på Stockholm Arlanda Airport som avser att tillföra ny kapacitet genom en ny pir och förbättrad bagagehantering har pausats. Stockholm Arlanda Airports framtida utveckling måste säkerställas. Regeringen bör därför utvärdera kapitaltillskottet i förhållande till Arlandas framtida utveckling.

Jonas Sjöstedt m.fl. (V) framhåller i partimotion 2019/20:3646, med anledning av förslaget om SAS, att åtgärder som vidtas för att bemöta coronakrisen och dess konsekvenser inte får leda till att klimatkrisen samtidigt förvärras. Det saknar tydliga formuleringar i propositionen om vilka klimatmässiga krav som ska ställas på SAS. Till exempel borde stödet till SAS innehålla krav på kraftigt minskade utsläpp. Eftersom regeringen i propositionen inte tydliggör vilka krav den kommer att ställa på SAS vid rekapitaliseringen kan motionärerna i nuläget inte ställa sig bakom förslaget. Riksdagen bör således avslå regeringens förslag i dessa delar.

När det gäller förslaget att ersättningen till kommuner för att finansiera delar av driftunderskotten vid kommunala och privata flygplatser ökas med 100 miljoner kronor anför motionärerna att detta stöd måste villkoras. Inget stöd bör ges till persontrafik vid kommunala eller regionala flygplatser som inte behöver det av regionalpolitiska skäl, om de inte samtidigt beslutar att inleda en avvecklingsprocess av flygplatsen för persontrafik. Motionärerna står inte bakom det stöd till icke statliga flygplatser som regeringen föreslår. Riksdagen bör avslå förslaget om att godkänna den föreslagna användningen av anslaget 1:6 Ersättning avseende icke statliga flygplatser inom utgiftsområde 22 Kommunikationer.

I kommittémotion 2019/20:3647 av Jakob Forssmed m.fl. (KD) anføres att det i Sverige finns flygtrafikledning i både offentlig och privat regi. Därför måste utformandet av stödpaket och krisåtgärder omfatta alla aktörer på

marknaden på samma sätt för att inte snedvrída konkurrensen. Motionärerna anser att samtliga aktörer som i dag är verksamma med flygtrafikledningstjänster bör behandlas neutralt och att regeringen bör säkerställa att konkurrensen inte snedvrída genom statligt stöd till en aktör. Regeringen bör mot den här bakgrunden utvärdera tillskottet till Luftfartsverket ur ett konkurrensperspektiv.

Kompletterande information om förlängd sjukpenning

Utskottet har fått information om att det finns behov av att tillfälligt införa föreskrifter som medger undantag för sjukskrivna att prövas mot normalt förekommande arbeten vid rehabiliteringskedjans dag 180 och dag 365. Behovet av undantag avser de fall när den försäkrades planerade återgång i sitt vanliga arbete eller annat arbete hos arbetsgivaren förskjutits på grund av den rådande coronapandemin och förskjutningen beror på störningar i verksamheter som den försäkrade är beroende av för att få vård och rehabilitering. Försäkringskassan har den 2 april 2020 beslutat om ett rättsligt ställningstagande som innebär att personer som haft sjukpenning längre än 180 dagar kan undantas från bedömning mot normalt förekommande arbete på dessa grunder. Det rättsliga ställningstagandet gäller till och med den 31 oktober 2020 och omfattar inte sjukfall som pågått längre än 365 dagar. Behov finns av att utöka undantaget till att även omfatta personer som haft sjukpenning längre än 365 dagar och att förlänga undantaget att gälla till och med den 31 december 2020.

Regeringen kan meddela de föreskrifter som krävs med stöd av bemyndigandet i 2 kap. 5 a § socialförsäkringsbalken avseende undantag från bestämmelserna om sjukpenning i 27 kap. samma balk, vid extraordinära händelser i fredstid. Sådana föreskrifter beräknas medföra ökade kostnader för sjukpenning på 200 miljoner kronor 2020 och belasta anslaget 1:1 Sjukpenning och rehabilitering m.m. inom utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning.

Utskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker regeringens proposition.

När det gäller Arlandas framtid vill utskottet i ljuset av den senaste tidens motstridiga besked från regeringen framhålla att det är avgörande för vår konkurrenskraft att vi har goda flygförbindelser inom och utom landet. Fortsatt utbyggnad av Arlanda är viktigt för jobb och tillväxt i hela Sverige. Utskottet vill således framhålla vikten av att Arlandas fortsatta utveckling inte stoppas genom politiska beslut. Detta bör riksdagen tillkännage för regeringen.

Mot bakgrund av informationen ovan om förlängd sjukpenning bör anslaget 1:1 Sjukpenning och rehabilitering m.m. inom utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning ökas med 200

miljoner kronor utöver regeringens förslag, och ramen för utgiftsområdet således öka med 200 miljoner kronor utöver regeringens förslag.

Utskottets ställningstagande innebär att propositionens yrkande 8 och motionerna 2019/20:3648 (M) yrkande 3 och 2019/20:3645 (SD) yrkande 2 delvis tillstyrks. Propositionens övriga yrkanden tillstyrks och övriga yrkanden i motionerna avstyrks.

Efter det att propositionen överlämnades har riksdagen, på förslag av regeringen och efter finansutskottets tillstyrkan, beslutat om ändringar av några av de utgiftsområden och anslag som nu är aktuella (prop. 2019/20:99, bet. 2019/20:FiU20, rskr. 2019/20:339, prop. 2019/20:181, bet. 2019/20:FiU61, rskr. 2019/20:351–353). I utskottets förslag till ändrade ramar för utgiftsområden och ändrade och nya anslag i bilaga 3 är dessa ändringar inkluderade.

Reservationer

1. Extra ändringsbudget för 2020 – Ersättning till riskgrupper, kapitalinsatser i statligt ägda företag och andra åtgärder med anledning av coronaviruset (S, MP)

av Fredrik Olovsson (S), Gunilla Carlsson (S), Adnan Dibrani (S), Ingemar Nilsson (S), Karolina Skog (MP) och Fredrik Stenberg (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut borde ha följande lydelse:

Ändrade ramar för utgiftsområden och ändrade och nya anslag
=utskottet

Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg
=utskottet

Utgiftsområde 22 Kommunikationer
=utskottet

Utgiftsområde 24 Näringsliv

- a)=utskottet
- b)=utskottet
- c)=utskottet
- d)=utskottet

Därmed bifaller riksdagen proposition 2019/20:187 punkterna 4–7 och avslår motionerna

2019/20:3645 av Oscar Sjöstedt m.fl. (SD) yrkandena 1 och 2,
2019/20:3646 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 1 och 2 samt
2019/20:3648 av Elisabeth Svantesson m.fl. (M) yrkande 3.

Ställningstagande

Vi ställer oss bakom propositionen och anser att den bör bifallas. Motionerna bör avslås. Mot bakgrund av informationen om förlängd sjukpenning bör anslaget 1:1 Sjukpenning och rehabilitering m.m. inom utgiftsområde 10 ökas med 200 miljoner kronor utöver regeringens förslag, och ramen för utgiftsområdet således öka med 200 miljoner kronor utöver regeringens förslag.

Mot bakgrund av de nya marknadsförutsättningarna har Swedavia gjort en översyn av alla investeringar och konstaterat att något behov av investeringar som nu utökar kapaciteten på Arlanda inte föreligger under de närmaste åren. Minskningen av flygtrafiken kunde även noteras innan Covid 19.

2. Extra ändringsbudget för 2020 – Ersättning till riskgrupper, kapitalinsatser i statligt ägda företag och andra åtgärder med anledning av coronaviruset (V)

av Ulla Andersson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut borde ha följande lydelse:

Ändrade ramar för utgiftsområden och ändrade och nya anslag

Riksdagen godkänner ändrade ramar för utgiftsområden och anvisar ändrade och nya anslag enligt utskottets förslag i bilaga 3 med de ändringarna att regeringens förslag att 100 000 000 kr anvisas till anslaget 1:6 Ersättning avseende icke statliga flygplatser inom utgiftsområde 22 Kommunikationer och 5 000 000 000 kr till anslaget 1:17 Kapitalinsatser i statliga ägda företag inom utgiftsområde 24 Näringsliv avseende SAS AB avslås och att dessa anslag samt ramarna för utgiftsområdena 22 och 24 ändras i enlighet med detta.

Därmed bifaller riksdagen delvis proposition 2019/20:187 punkt 8 och avslår motionerna

2019/20:3647 av Jakob Forssmed m.fl. (KD) och

2019/20:3648 av Elisabeth Svantesson m.fl. (M) yrkande 1.

Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg

=utskottet

Utgiftsområde 22 Kommunikationer

Riksdagen avslår regeringens förslag om användning av anslaget 1:6 Ersättning avseende icke statliga flygplatser inom utgiftsområde 22 Kommunikationer.

Därmed bifaller riksdagen motion

2019/20:3646 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 3 och

avslår proposition 2019/20:187 punkt 3.

Utgiftsområde 24 Näringsliv

Riksdagen

a) avslår regeringens förslag om att riksdagen ska bemyndiga regeringen att under 2020 för anslaget 1:17 Kapitalinsatser i statliga ägda företag för statens räkning förvärva aktier eller andelar eller vidta andra liknande åtgärder som syftar till att rekapitalisera SAS AB med ett belopp om högst 5 000 000 000 kronor och inom denna ram öka statens röst- och ägarandel i bolaget,

b) avslår regeringens förslag om att riksdagen ska bemyndiga regeringen att vidta de övriga åtgärder som är nödvändiga för att möjliggöra statens deltagande i en rekaptalisering av SAS AB,

c)=utskottet

d)=utskottet

Därmed bifaller riksdagen proposition 2019/20:187 punkterna 6 och 7 samt motion

2019/20:3646 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 1 och 2 samt avslår proposition 2019/20:187 punkterna 4 och 5 samt motionerna 2019/20:3645 av Oscar Sjöstedt m.fl. (SD) yrkandena 1 och 2 samt 2019/20:3648 av Elisabeth Svantesson m.fl. (M) yrkande 3.

Ställningstagande

När det gäller förslaget om SAS får inte åtgärder som vidtas för att bemöta coronakrisen och dess konsekvenser leda till att klimatkrisen samtidigt förvärras. Det saknas tydliga formuleringar i propositionen om vilka klimatmässiga krav som ska ställas på SAS. Till exempel borde stödet till SAS innehålla krav på kraftigt minskade utsläpp. Eftersom regeringen i propositionen inte tydliggör vilka krav den kommer att ställa på SAS vid rekaptaliseringen bör förslaget i nuläget inte bifallas. Riksdagen bör således avslå regeringens förslag i dessa delar.

När det gäller förslaget att ersättningen till kommuner för att finansiera delar av driftunderskotten vid kommunala och privata flygplatser ökas med 100 miljoner kronor måste detta stöd villkoras. Inget stöd bör ges till persontrafik vid kommunala eller regionala flygplatser som inte behöver det av regionalpolitiska skäl, om de inte samtidigt beslutar att inleda en avvecklingsprocess av flygplatsen för persontrafik. Regeringens förslag om stöd till icke statliga flygplatser bör avvisas. Riksdagen bör vidare avslå förslaget om att godkänna den föreslagna användningen av anslaget 1:6 Ersättning avseende icke statliga flygplatser inom utgiftsområde 22 Kommunikationer.

Mot bakgrund av informationen om förlängd sjukpenning bör anslaget 1:1 Sjukpenning och rehabilitering m.m. inom utgiftsområde 10 ökas med 200 miljoner kronor utöver regeringens förslag, och ramen för utgiftsområdet således öka med 200 miljoner kronor utöver regeringens förslag.

Vi måste ta vårt ansvar för klimatförändringarna och därför ska Arlanda inte byggas ut och Bromma flygplats bör stängas. Utskottsmajoritetens förslag till tillkännagivande är således fel väg att gå.

Särskilda yttranden

1. Extra ändringsbudget för 2020 – Ersättning till riskgrupper, kapitalinsatser i statligt ägda företag och andra åtgärder med anledning av coronaviruset (M)

Elisabeth Svantesson (M), Edward Riedl (M), Jan Ericson (M) och Mattias Karlsson i Luleå (M) anför:

Utskottets majoritet har ställt sig bakom ett tillkännagivande om Arlandas framtid. Eftersom denna ändringsbudget i enlighet med riksdagsordningens bestämmelser beslutas genom ett enda beslut avstår vi från att reservera oss till förmån för vår motion. Vi står fortfarande bakom motionen och vill således anföra följande.

Vi vill framhålla fyra beståndsdelar i en svensk vaccinstrategi. För det första krävs tydlighet i ansvarsfrågorna. Det finns regler i smittskyddslagen som ger regeringen möjligheter att agera med stor handlingskraft. Den lagstiftningen bör regeringen nyttja om det behövs. Hittills har det inte skett. För det andra handlar det om att säkra tillgången till vaccin. Sverige får inte hamna sist i kön när det är dags att köpa in vaccin. För det tredje handlar det om vem som ska vaccineras. Det finns risk att det åtminstone inledningsvis kommer att råda brist på vaccin. Då krävs en prioriteringsordning för vilka grupper som först ska vaccineras. En sådan prioriteringsordning blir dock värdelös om det inte också finns en väl förberedd organisation för att snabbt distribuera vaccinet. Här måste regionernas stora erfarenhet tas tillvara. Men ytterst måste regeringen ta styråran och säkerställa att regionerna har tillräckliga resurser – eller upprätta nya strukturer om det behövs. För det fjärde handlar det om att regeringen måste vara tydlig med att kostnaderna inte ska få sätta käppar i hjulet för att få i gång storskalig vaccination.

När det gäller smittbärapenning anser vi att förslagets omfattning och därmed möjligen finansiering när det gäller vissa anhöriga till riskgrupper är ofullständigt. Vi emotser därför att regeringen skyndsamt utvärderar tillskottet till anslaget 1:6 Bidrag till folkhälsa och sjukvård inom utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg i fråga om utvidgad rätt till smittbärapenning för vissa anhöriga till riskgrupper i enlighet med regeringens egna utfästelser och i enlighet med Socialstyrelsens underlag. Det är även viktigt att man säkerställer att förslaget om tillfällig föräldrapenning följs upp.

2. Extra ändringsbudget för 2020 – Ersättning till riskgrupper, kapitalinsatser i statligt ägda företag och andra åtgärder med anledning av coronaviruset (SD)

Oscar Sjöstedt (SD), Dennis Dioukarev (SD) och Charlotte Quensel (SD) anför:

Utskottets majoritet har ställt sig bakom ett tillkännagivande om Arlandas framtid. Eftersom denna ändringsbudget i enlighet med riksdagsordningens bestämmelser beslutas genom ett enda beslut avstår vi från att reservera oss till förmån för vår motion. Vi står fortfarande bakom motionen och vill således anföra följande.

Kapitaltillskottet till SAS ska syfta till att ge företaget en möjlighet att överleva på kort och lång sikt, och inte förenas med krav på utsläppsmål som har en negativ inverkan på bolagets lönsamhet. SAS AB har högre uppsatta mål på reducering av koldioxidutsläpp än IATA, International Air Transport Association, och det är viktigare att bolaget får fortsätta det arbetet, förenat med lönsamhet, än skärpta krav på utsläppsreduktioner med ökade kostnader och framtida behov av ytterligare rekapisering som följd. Regeringen bör mot den här bakgrunden utvärdera rekapiseringen av SAS.

3. Extra ändringsbudget för 2020 – Ersättning till riskgrupper, kapitalinsatser i statligt ägda företag och andra åtgärder med anledning av coronaviruset (KD)

Jakob Forssmed (KD) anför:

Utskottets majoritet har ställt sig bakom ett tillkännagivande om Arlandas framtid. Eftersom denna ändringsbudget i enlighet med riksdagsordningens bestämmelser beslutas genom ett enda beslut avstår jag från att reservera mig till förmån för vår motion. Jag står fortfarande bakom motionen och vill således anföra följande.

I Sverige finns flygtrafikledning i både offentlig och privat regi. Därför måste utformandet av stödpaket och krisåtgärder omfatta alla aktörer på marknaden på samma sätt för att inte snedvrیدا konkurrensen. Samtliga aktörer som i dag är verksamma med flygtrafikledningstjänster bör behandlas neutralt och regeringen bör säkerställa att konkurrensen inte snedvrیدs genom statligt stöd till en aktör. Regeringen bör mot den här bakgrunden utvärdera tillskottet till Luftfartsverket ur ett konkurrensperspektiv.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2019/20:187 Extra ändringsbudget för 2020 – Ersättning till riskgrupper, kapitalinsatser i statligt ägda företag och andra åtgärder med anledning av coronaviruset:

1. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2020 som beredskapsinvestering ingå avtal om vaccin mot covid-19 (avsnitt 3.1).
2. Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2020 besluta att Folkhälsomyndigheten får ta upp lån i Riksgäldskontoret för beredskapsinvesteringar som inklusive tidigare upplåning uppgår till högst 2 000 000 000 kronor (avsnitt 3.1).
3. Riksdagen godkänner den föreslagna användningen av anslaget 1:6 Ersättning avseende icke-statliga flygplatser inom utgiftsområde 22 Kommunikationer (avsnitt 3.1).
4. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2020 för anslaget 1:17 Kapitalinsatser i statliga ägda företag för statens räkning förvärva aktier eller andelar eller vidta andra liknande åtgärder som syftar till att rekapitalisera SAS AB med ett belopp om högst 5 000 000 000 kronor och inom denna ram öka statens röst- och ägarandel i bolaget (avsnitt 3.1).
5. Riksdagen bemyndigar regeringen att vidta de övriga åtgärder som är nödvändiga för att möjliggöra statens deltagande i en rekapitalisering av SAS AB (avsnitt 3.1).
6. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2020 för anslaget 1:17 Kapitalinsatser i statliga ägda företag inom utgiftsområde 24 Näringsliv besluta om kapitaltillskott på högst 3 150 000 000 kronor till Swedavia AB (avsnitt 3.1).
7. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2020 för anslaget 1:17 Kapitalinsatser i statliga ägda företag inom utgiftsområde 24 Näringsliv besluta om kapitaltillskott på högst 150 000 000 kronor till Lernia AB (avsnitt 3.1).
8. Riksdagen godkänner ändrade ramar för utgiftsområden och anvisar ändrade och nya anslag enligt tabell 1.1.

Följdmotionerna

2019/20:3645 av Oscar Sjöstedt m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utvärdera rekapitaliseringen av SAS AB och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utvärdera kapitaltillskottet till Swedavia AB i förhållande till Arlandas framtida utveckling och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:3646 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V):

1. Riksdagen avslår förslagspunkt 4 om att riksdagen ska bemyndiga regeringen att under 2020 för anslaget 1:17 Kapitalinsatser i statliga ägda företag för statens räkning förvärva aktier eller andelar eller vidta andra liknande åtgärder som syftar till att rekapitalisera SAS AB med ett belopp om högst 5 000 000 000 kronor och inom denna ram öka statens röst- och ägarandel i bolaget.
2. Riksdagen avslår förslagspunkt 5 om att riksdagen ska bemyndiga regeringen att vidta de övriga åtgärder som är nödvändiga för att möjliggöra statens deltagande i en rekapitalisering av SAS AB.
3. Riksdagen avslår förslaget om att godkänna den föreslagna användningen av anslaget 1:6 Ersättning avseende icke statliga flygplatser inom utgiftsområde 22 Kommunikationer.

2019/20:3647 av Jakob Forssmed m.fl. (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utvärdera tillskottet till Luftfartsverket ur ett konkurrensperspektiv och tillkännager detta för regeringen.

2019/20:3648 av Elisabeth Svantesson m.fl. (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen snarast bör utvärdera tillskottet till anslaget 1:6 Bidrag till folkhälsa och sjukvård och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en vaccinstrategi och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utvärdera kapitaltillskottet till Swedavia i förhållande till Arlandas framtida utveckling och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2

Regeringens förslag till ändrade utgiftsramar och ändrade och nya anslag 2020

Tusental kronor

Utgiftsområde/ anslagsnummer	Beslutad	Förändring	
	ram/anvisat anslag	av ram/ anslag	Ny ram/Ny anslagnivå
5 Internationell samverkan	2 077 315	2 000	2 079 315
1:5 Inspektionen för strategiska produkter	45 029	2 000	47 029
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	89 373 642	145 000	89 518 642
1:6 Bidrag till folkhälsa och sjukvård	13 768 886	145 000	13 913 886
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	118 041 843	6 193 000	124 234 843
1:1 Sjukpenning och rehabilitering m.m.	42 181 977	5 910 000	48 091 977
2:1 Försäkringskassan	8 937 593	283 000	9 220 593
12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	101 990 320	40 000	102 030 320
1:2 Föräldraförsäkring	47 288 762	40 000	47 328 762
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	17 530 280	150 000	17 680 280
1:6 Bidrag till regional kulturverksamhet	1 518 605	150 000	1 668 605
22 Kommunikationer	65 315 946	1 500 000	66 815 946
1:2 Vidmakthållande av statens transportinfrastruktur	25 675 015	200 000	25 875 015
1:6 Ersättning avseende icke statliga flygplatser	88 013	100 000	188 013
1:20 Tillskott till Luftfartsverket	0	900 000	900 000
1:21 Tillskott till Sjöfartsverket	0	300 000	300 000
24 Näringsliv	90 604 863	8 300 000	98 904 863
1:17 Kapitalinsatser i statliga ägda företag	476 000	8 300 000	8 776 000
Summa anslagsförändring på ändringsbudget		16 330 000	

Källa: Prop. 2019/20:187.

BILAGA 3

Utskottets förslag till ändrade utgiftsramar och ändrade och nya anslag 2020

Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag till ändringar av statens budget med tillägget att anslaget 1:1 inom utgiftsområde 10 höjs med ytterligare 200 miljoner kronor. Nivåerna på följande ramar för utgiftsområden (utg.omr.) och anslag har anpassats till följd av riksdagens beslut den 16 juni 2020 med anledning av vårandringsbudgeten (prop. 2019/20:99, bet. 2019/20:FiU20, rskr. 2019/20:339) och den 17 juni 2020 med anledning av prop. 2019/20:181 (bet. 2019/20:FiU61, rskr. 2019/20: 351–353): utg.omr. 5 (ramen), utg.omr. 9 (ramen och anslag 1:6), utg.omr. 10 (ramen och anslag 1:1), utg.omr. 12 (ramen och anslag 1:2), utg.omr. 17 (ramen), utg.omr. 22 (ramen och anslag 1:2) samt utg.omr. 24 (ramen och anslag 1:17).

Tusental kronor

Utgiftsområde/ anslagsnummer		Beslutad	Förändring	
		ram/anvisat anslag	av ram/ anslag	Ny ram/Ny anslagnivå
5	Internationell samverkan	2 077 315	2 000	2 079 315
1:5	Inspektionen för strategiska produkter	45 029	2 000	47 029
9	Hälsovård, sjukvård och social omsorg	97 664 642	145 000	97 809 642
1:6	Bidrag till folkhälsa och sjukvård	21 478 886	145 000	21 623 886
10	Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	118 048 843	6 393 000	124 441 843
1:1	Sjukpenning och rehabilitering m.m.	42 231 977	6 110 000	48 341 977
2:1	Försäkringskassan	8 937 593	283 000	9 220 593
12	Ekonomisk trygghet för familjer och barn	103 690 320	40 000	103 730 320
1:2	Föräldraförsäkring	48 988 762	40 000	49 028 762
17	Kultur, medier, trossamfund och fritid	17 636 580	150 000	17 786 580
1:6	Bidrag till regional kulturverksamhet	1 518 605	150 000	1 668 605
22	Kommunikationer	66 269 946	1 500 000	67 769 946
1:2	Vidmakthållande av statens transportinfrastruktur	26 629 015	200 000	26 829 015
1:6	Ersättning avseende icke statliga flygplatser	88 013	100 000	188 013
1:20	Tillskott till Luftfartsverket	0	900 000	900 000
1:21	Tillskott till Sjöfartsverket	0	300 000	300 000
24	Näringsliv	150 051 863	8 300 000	158 351 863
1:17	Kapitalinsatser i statliga ägda företag	3 801 000	8 300 000	12 101 000
Summa anslagsförändring på ändringsbudget			16 530 000	